

Latv. nod.

A
L10115

Lai^mes zemē

Jlonas Leimanes
pasaka

M. Kovaļevskas
illūstrācijas

„LATVJU GRĀMATA”
RĪGĀ 1942

A
L 10115

LAIMES ZEMĒ

ILONAS LEIMANES PASAKA
M.KOVAČEVSĶAS ILLŪSTRĀCIJAS

LATVJU GRĀMATA
RĪGĀ, 1942

VALSTS BIBLIOTĒKA
Inv. 401556 J

03.10062292

Sarkankrūtis ātri cilā
 zelta spārnus gaisā zilā.
 Ai, cik spoži saule mirdz,
 laimīga ir putna sirds!
 Brīnumzeme esot tur . . .
 tā viņš dzirdējis kaut kur.
 Turpu pats tas grib šai dienā
 aizskriet vienā paņēmienā.
 Līču loču ceļi vijas,
 ūdeņi ar zemi mijas;

vējš gar ausīm vien tik švirkst,
 jautri Sarkankrūtis čirkst:
 „Čiv, čiv, čirvir, čiv, čiv, črrr,
 kur tā laimes zeme ir? —
 Jau aiz manis jūras trīs,
 būtu laiks to redzēt drīz.“
 Nebīdamies saules svelmi,
 iņas tas pa gaisa dzelmi,
 kamēr ap to vietu nāk,
 kur jau puķes smaržot sāk.

Acis plati ieples viņš —
 tālumā kā uzkalniņš
 ceļas mākonis viens ragains.
 „Laikam ceļš tur tālāk vagains,
 domā Sankankrūtis klusi,
 vērodams to debess pusi.
 Bet jo tuvāk viņš tur skrien,
 gaisā puķu smarža vien.
 Visus spēkus kopā smeļot,

spārnus divtik ātri ceļot,
 ieskrien viņš tai mākonkaudzē,
 kuŗa vienu puķi audzē.
 Sārtas malas, vidus ruds,
 kāts bez ērkšķiem slaidis un gluds —
 tāda izskatās, lūk, viņa.
 „Kādēļ šeit tā saknes dzina?“
 prāto Sankankrūtis — „na,
 kā lai gan to uzzina?“

— Patiesība nava kauns,
 uzticēties — kas tur ļauns? —
 Puķe maigi galvu liec
 un par sevi droši triec:
 „Nebrīnies par mani vis,
 nava te mans šūpulis:
 zemē laimīgā es augu,
 palika tur daudz man draugu, —
 vienā vētras šņākonī
 iekļuju šai mākonī.
 Aku, taku, riku, briku,
 tā es šite augšā tiku.
 Man ir ziedā salda rasa,
 kas to dzer, vēl otrreiz prasa,
 gāju putni rindām vien
 nodzerties pie manis skrien.

Sarkankrūtis, pik pak pik,
 ienirst gaisa dzelmē — čik!
 Pretim drīz jau neparasts
 vizuļo tam jūras krasts —
 redz tas saulē, kūp kā lāpas
 iedzeltenas smilšu kāpas,
 bet no zaļiem diegiem siets
 mietos plivinās tur siets.
 Vējš pie jūras sāļš un glums,
 notiek, ai, kāds gadījums:
 iemests tiek kā akmens logā

Sarkankrūtis tikla žogā.
 Ai, kā pukst un daudzās sirds!
 Klāt jau zvejniekuika Ģirts.
 — „Brīnumu vai redzu kādu?
 Nav šai zemē putnu tādu.“
 Ģirts sauc brālim: „Šurpu nāc,
 mums šis loms ir jāpievāc!
 Raug', cik krāsaina tam spalva,
 gudra liekas arī galva.
 Brālīt, steigsim, jūgsim zirgu,
 vedīsim to prom uz tirgu!“

Sarkankrūtīm sirds vai ļimst,
 ratī kad pa ceļu klimst.
 Puikas iekšā sēd kā somas,
 jautras viņiem galvā domas:
 liela nauda jādabū
 šoreiz tirgū ū — ū — ū!
 Ratu assis žēli čīkst:
 cerēt, cerēt — to jau drikst.
 Vezums kratās šurpu turpu:
 Ģirtam iznāks pāris kurpju.
 — Ai, par maz, tas daudz par maz —
 nosmilkst ratu priekšā ass.
 — Vai tas maz? Cik tu gan traka! —
 otra aizmugurē saka.
 — Nečīkstini savu krūti,
 tādu putnu pārdot grūti. —
 Klibu klabu, rakstā vien
 ritenis ap rumbu skrien.
 Zēnos vēlēšanās rodas
 pārvest mātei māla bļodas.

Drīz jau tie ar sprostu rokā
 nozūd tirdziniķu lokā.
 Ācis vaļā, muti ciet,
 šite ņigu ņagu iet!
 Ģirts lūdz: „Brālīt, līdz man teci,
 lai redz visi mūsu preci.
 Skat, cik labi gallis prot
 vistu olas izcenot!“
 Kaut kur atskan gā — gā — gā,
 steidziet, ļaudis, palīgā!
 Ilgi vaimanā vēl zoss —
 izplūkāts tai spalvu grozs.
 Vilciņš tas, vai kartupelis? —

Griežas apli karuselis.
 Ja vien Sarkankrūtīm drīz
 pircēju tie atradīs,
 puikas tad uz krokodīļa
 jās, līdz galva paliks grīļa.
 Visur kustas, visur mudž,
 zēniem acis līdzī knudž.
 Nav neviens no viņiem jausis,
 ka tik salds ir tirgus rausis.
 Ko tie ļaudis sauc un māj,
 Sarkankrūtīm sirds vai stāj!

Ģirts sāk barot to ar zivi,
 viņu vēlas nopirkt divi.
 Peļu lielskungs runcis Uncis
 ilgi tiem jau apkārt luncis:
 te viņš ņaud, te acis bola,
 zelta naudā maksāt sola. —
 Blakus Uncim mazā Ama,
 putnu kāro likšmodama, —
 tā no laimes zemes nāk
 un ar Ģirtu runāt sāk:

„Piederēs tev ziediņš šis,
 manā dārzā izplaucis.
 Tas it visus vārtus ver
 un par zeltu vairāk sver.“
 Abi brāļi spiežas ciešāk:
 ko lai dara, ko lai iesāk?
 Sirds tiem ziņkārībā kut, —
 lai tas Unča zelts mums put!
 Urra murra, rama kama —
 Sarkankrūti dabū Ama!
 Meitene to zemi zin,
 laimīgu ko ļaudis min.

Drīz jau tie ar sprostu rokā
nozūd tirdzinieku lokā.

Ācis vaļā, muti ciet,
šite ņigu ņagu iet!
Ģirts lūdz: „Brālīt, līdz man teci,
lai redz visi mūsu precī.
Skat, cik labi gailis prot
vistu olas izcenot!“
Kaut kur atskan gā — gā — gā,
steidziet, ļaudis, palīgā!
Ilgi vaimanā vēl zoss —
izplūkāts tai spalvu grozs.
Vilciņš tas, vai kartupelis? —

Griežas aplī karuselis.
Ja vien Sarkankrūtīm drīz
pircēju tie atradīs,
puikas tad uz krokodīļa
jās, līdz galva paliks grīļa.
Visur kustas, visur mudž,
zēniem acis līdzī knudž.
Nav neviens no viņiem jausis,
ka tik salds ir turgus rausis.
Ko tie ļaudis sauc un māj,
Sarkankrūtīm sirds vai stāj!

Ģirts sāk barot to ar zivi,
viņu vēlas nopirkt divi.
Peļu lielskungs runcis Uncis
ilgi tiem jau apkārt luncis:
te viņš ņaud, te acis bola,
zelta naudā maksāt sola. —
Blakus Uncim mazā Ama,
putnu kāro līksmodama, —
tā no laimes zemes nāk
un ar Ģirtu runāt sāk:

„Piederēs tev ziediņš šis,
manā dārzā izplaucis.
Tas it visus vārtus veļ
un par zeltu vairāk sver.“
Abi brāļi spiežas ciešāk:
ko lai dara, ko lai iesāk?
Sirds tiem ziņkārībā kut, —
lai tas Unča zelts mums put!
Urra murra, rama kama —
Sarkankrūti dabū Ama!
Meitene to zemi zin,
laimīgu ko ļaudis min.

„Ceļu, ceļu, Ama brauc!“ —
 Sarkankrūtis liksmi sauc.
 Dižratos tie sēd nu abi,
 dzērvēs velk uz priekšu labi.
 Bet te pēkšņi noskan „miau!“
 griezīgs „miau“, un ratos jau
 ielec Unča miesas sargi,
 izskatā un darbos bargi.
 Visur, kur tie nagus liek,
 ieskrāmbāta vaina tiek. —
 „Lūgšanās te nelīdz jums,
 Sarkankrūti vajag mums!“

Ja ar labu ne, tad ļaunu
 aizvilksim mēs to kā aunu.“
 Runcis Uncis priekā spīdz,
 Sarkankrūti stiepj sev līdz.
 Lēni, lēni iekust rati,
 Ama aizbrauc viena pati.
 Sarkankrūtis spārnus dauza,
 izmisumā galvu lauza:
 ko šie briesmoņi gan lems,
 vai tie dzīvību man ņems?
 Bargie runči ātrām kājām
 steidzas laimīgi uz mājām —

ja būs skaista putnam balss,
glābs tie to, kam klātu gals.
Kaķe Mince gultā činkst,
gadiem tai jau galva džinkst,
nagaržo tai jau galva džinkst,
sirdī briest un ceļas dumpis.
Bet te durvis blic bladīc
atveras, un bāls kā krīts
mests tiek Sarkankrūtīs iekšā,
taisni kaķei Mincei priekšā.
Sarkankrūtīs laikā nāk,
viņam dziesma jāuzsāk.
Virru, virru, ķiu, ķi,
trrr, trrr, viķ, viķ, vī . . .
Dziesma skan tik maigi saldi;

sāk pa grīdu griezties galdi,
Runča Unča vārgā Mince
uzsauc žagatai: „Šurp, Tince!
Vai tas brīnumdakters kāds,
ka tik liksms man metas prāts?“
Žagata spurdz balsi dikti,
asti izslējusi pikti:
— Dakteris, hm, varen skaists
izliekas jums šitas slaists?
Tas jau izskatās pēc oda,
dzītu es to prom pie joda! —
Kaķei Mincei galva gausa,
viņa mēļotājai klausu,
iespiedzas tā spalgi: „Tu,
kaut uz vietas pazustu!“

Sarkankrūtis, kā no maisa
 ticis laukā, spārnus raisa:
 viņš ir vesels, viņš ir dzīvs,
 ceļš uz laimes zemi brīvs!
 Saule jau aiz mežiem steidzas,
 visi dienas darbi beidzas;
 ezermalā kā uz plīts
 lēkā lašu mazulīts.
 Sarkankrūtis redz no augšas,
 ka uz ūdeni tas raušas, —
 liekas, nelabi tam salst,

spuras žūst un mute kalst.
 Sarkankrūtis gaisā griežas,
 pēkšņi tad uz zemi sviežas —
 zelta spārni vien tik zib,
 lašu bērnu glābt tas grib.
 Saņēmis to knābī cieši,
 ezerā met viņu tieši.
 Lūk, jau tas pa viņiem trauc,
 priekā Sarkankrūtim sauc:
 — Nelaimē kas otru žēlo,
 algu gūst par darbu cēlo! —

Sarkankrūtis drīz vien redz,
 melna tumsa zemi sedz,
 gaŗas ēnas kust un staigā,
 ūpji brēc un pūces klaigā.
 Viss tik dīvains šķiet un svešs,
 kaut kur smagi elso meŗs,
 neganti skan vēja auri,
 kā lai izskrien tumsai cauri?
 Bet pirms spēj tas kaklu lautz,
 sidrabaina gaisma aust —

vienā debess malā mēness,
 otrā zvaigznes dīgst kā sēnes.
 Gaismas kamolītis ris,
 rādās kā uz delnas viss:
 desmit ceļi satek vienā,
 skaidrāk nesaredz to dienā,

ceļa galā kalni milst,
 aiz tiem laimes zeme zilst.
 Sarkankrūtis aŗi steidzas
 tur, kur kalnu rinda beidzas,
 nava jāŗaubās vairs — kur? —
 laimes zeme sākas tur.

Vārtu priekšā katru naktī
divi eži stāv uz vakti,
katram, kas grib iekšā klūt,
jāapsolās čaklam būt.
„Labi,“ Sarkankrūtis saka,
„kaut vai jāizrok man aka.
Kas gan notikties var ļauns,
darbu darīt nava kauns.“
Ežiem sapratīga daba,
šķiet tiem šāda runa laba,

un, pirms rīts tur ausis gaišs,
svešnieku tie iekšā laiž.
Kas par krāšņumu te valda,
gaisā virmo smarža salda,
dadžu lapās rasa mirdz,
strauti čalodami irdz.
Plati ceļi, gludas takas,
pērles bārsta strūklu akas,
kāpostgalvā jāptārpiņš
spīd kā zelta gabaliņš.

Tur guļ cēlais stārķu pāris,
 bērza zarā ligzdu kāris,
 čaklās skudru sieviņas
 snauž zem smilgas tieviņas.
 Miegā šurpu turpu klanās
 puķes zilās, tumšsarkanās,
 mārītes un bites tām
 dus uz lapām robainām.
 Sarkankrūtis nav vēl stājis,
 visur tam kāds brīnums mājis,

lūk tepat, kur zāle zeļ,
 Ama jaunus spēkus smeļ.
 Drusku tālāk dzērves arī
 cietām acīm elpo gaŗi,
 blakus viņām snauzdāms dīc
 šūpla dziesmu circenīts.
 Sarkankrūtis just sāk laimi,
 redzot satīcīgo saimi,
 viņas vidū tas jau rīt
 grib sev vietu izpelnīt.

Vārtu priekšā katru nakti
divi eži stāv uz vakti,
katram, kas grib iekšā kļūt,
jāapsolās čaklam būt.
„Labi,“ Sarkankrūtis saka,
„kaut vai jāizrok man aka.
Kas gan notikties var ļauns,
darbu darīt nava kauns.“
Ežiem sapratīga daba,
šķiet tiem šāda runa laba,

un, pirms rīts tur ausis gaišs,
svešnieku tie iekšā laiž.
Kas par krāšņumu te valda,
gaisā virmo smarža salda,
dadžu lapās rasa mirdz,
strauti čalodami irdz.
Plati ceji, gludas takas,
pērles bārsta strūklu akas,
kāpostgalvā jāntārpiņš
spīd kā zelta gabaliņš.

Tur guļ cēlais stārķu pāris,
bērza zarā ligzdu kāris,
čaklās skudru sieviņas
snauž zem smilgas tieviņas.
Miegā šurpu turpu klanās
puķes zilās, tumšsarkanās,
mārītes un bites tām
dus uz lapām robainām.
Sarkankrūtis nav vēl stājis,
visur tam kāds brīnums mājis,

lūk tepat, kur zāle zeļ,
Ama jaunus spēkus smeļ.
Drusku tālāk dzēves arī
cietām acīm elpo gaŗi,
blakus viņām snauzdamš diē
šūpļa dziesmu circenīts.
Sarkankrūtis just sāk laimi,
redzot satīcīgo saimi,
viņas vidū tas jau rīt
grib sev vietu izpelnīt.

Jau ap trešo gailla dziesmu
 saule deg ar zelta liesmu,
 visi ziedu zvani skan:
 naski nu pie darba gan!
 Circenītis cilā cirvi,
 skudra baļķi velk ar virvi,
 kurmim, namdarim, lūk, kalts, —
 nams te paceļas jo stalts.
 Strādā mazi, strādā lieli,
 smalku zirneklis auž dvieli;

bites stropos medu nes,
 sūnās rok to kamenes.
 Visi tek un kaut ko dara,
 ogas lasa dzērve gaŗa;
 ai, kā darbs no rokas iet, —
 jautra spēle vien tik šķiet!
 Siks, mazz tārpiņš zemi maisa,
 Ama puķu dobes taisa,
 diķa malā stārķis kluss
 gana savus mazbērnus.

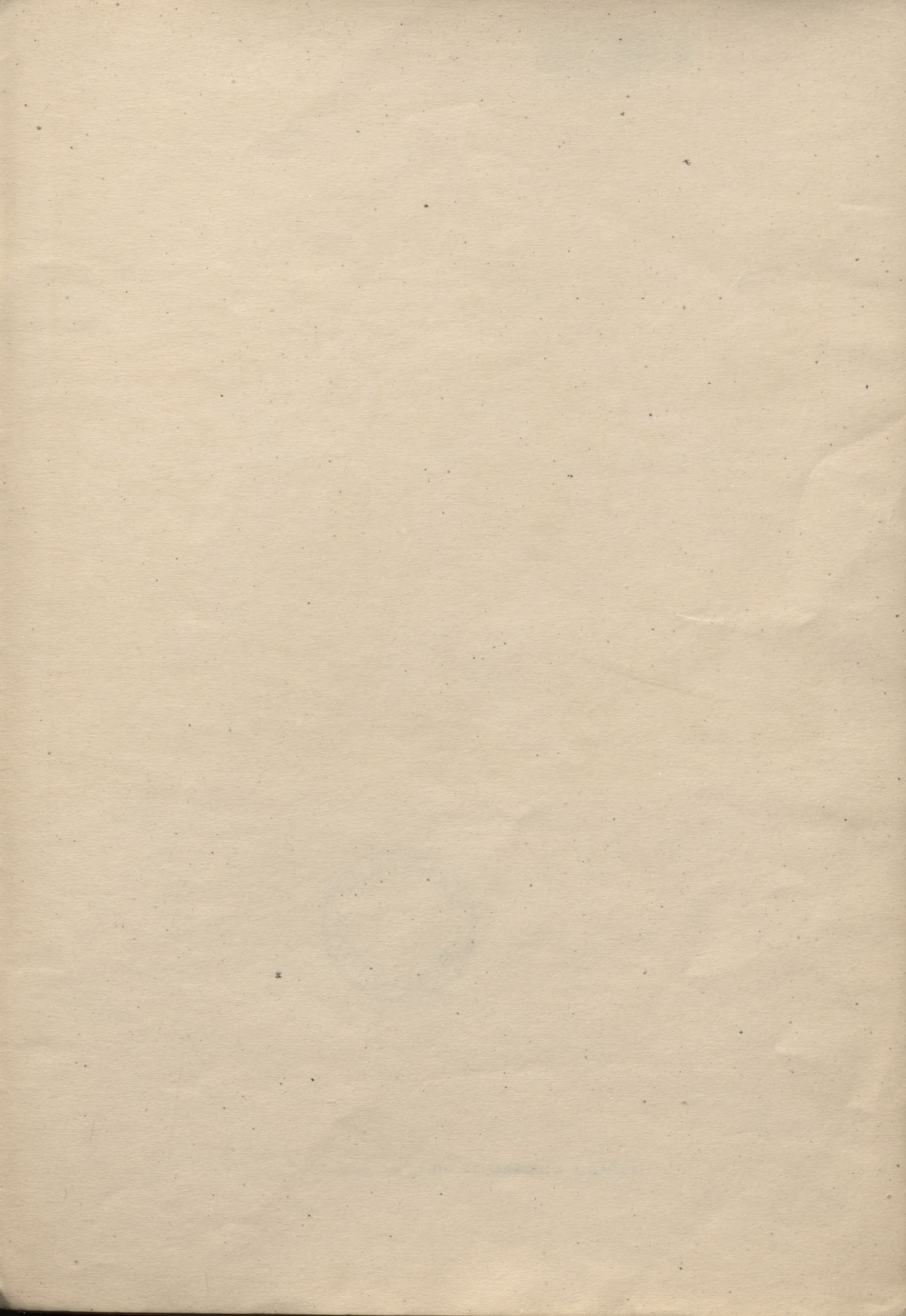

Cielaviņa spodē logus,
 pūce lāpa cauros žogus,
 citi vēti, citi maļ,
 dzenis atslēdziņu kaļ.
 Bet te palīgs jauns tiem rodas,
 Sarkankrūtis talkā dodas:
 darba darītājs tas drošs,
 pagalms noslaucīts tiek spožs.
 Viņš vēl apgrīez sausos zarus,
 izklidina mākoņbarus,
 pašūpo pa starpām tos,
 kas brēc vieni šūpuļos.

Aizskrien pirmā darba diena
 kā pa straumi laiva viena,
 tuvu tālu dziesmas tric,
 darbs ar sauli padarīts.
 Sarkankrūtis lielu laimi
 kopā jūt ar čaklo saimi, —
 darbiņš šāds un darbiņš tāds,
 mīlējams tas, lai vai kāds!
 Visiem mirdz un laistās acis —
 sarīkots ir priecīgs tracis: —
 tie, kas čakli strādāt prot,
 drikst pēc darba paliksmot.
 Steigā uzklāti tiek galdi —
 putra tur un augļi saldi,

strazdi svilpo, dundurs rūc,
 vesels orķestris te dūc!
 Bet, tu brīnumu ak tavu,
 atskrien Ģirts ar brāli savu, —
 spraucas klāt tie galdam šim,
 sauc: „Vairs putnus neķersim!“
 Sarkankrūtis krēsļā cietā
 sēd pie galda goda vietā,
 bargi nošķaudījies — tpi!
 uzkiedz: „Šurp, jūs palaidņi!
 Velti trencāt toreiz zirgu,
 mani vezdami uz tirgu.
 Klausaities, labs padoms jums:
 tikai darbs nes laimi mums!“

IESPIESTS I. LITOGRAFIJĀ RĪGĀ,

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0310062292

10 3.42